

Ustawa o Krajowym Rejestrze Zadłużonych. Komentarz

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Ustawa o Krajowym Rejestrze Zadłużonych¹

z dnia 6 grudnia 2018 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 55)

Tekst jednolity z dnia 17 września 2021 r. (Dz.U. z 2021 r. poz. 1909)

(zm.: Dz.U. z 2021 r. poz. 1080)

Wprowadzenie

Spis treści

	Nb
I. Model podstawowy informatyzacji postępowania cywilnego według Kodeksu postępowania cywilnego a postępowanie elektroniczne według ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych	1–28
1. Informatyzacja postępowania cywilnego	1
2. Wykazanie umocowania organu państwowej jednostki organizacyjnej	2
3. Obowiązek wykazania swojego umocowania dokumentem	3
4. Pełnomocnictwo procesowe	4
5. Obowiązek wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego	5
6. Wnoszenie pism procesowych w każdym postępowaniu cywilnym	6
7. Oświadczenie o wyborze składania pism procesowych	7
8. Forma elektroniczna pism procesowych	8
9. Nowelizacja KPC z 4.7.2019 r.	9
10. Warunki ogólne pism procesowych	10
11. Podpis w piśmie procesowym	11
12. Dane identyfikujące stronę powodową	12
13. Uwierzytelniony odpis pełnomocnictwa złożony za pośrednictwem systemu teleinformatycznego	13
14. Odpisy	14

¹ Odnośnik: Niniejsza ustawa służy stosowaniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/848 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego (Dz.Urz. UE L 141 z 05.06.2015, str. 19).

Wprowadzenie

15. Załączniki	15
16. Elektroniczne postępowanie upominawcze	16
17. Swobodna ocena	17
18. Dokument prywatny	18
19. Poświadczenie odpisu	19
20. Braki pism – opłaty	20
21. Terminy wyznaczone do usunięcia braków	21
22. Bezskuteczność czynności	22
23. Doręczenia elektroniczne	23
24. Chwila doręczenia elektronicznego	24
25. Potwierdzenie doręczenia	25
26. Doręczenie dokonywane w odpisie	26
27. Dowód doręczenia	27
28. Wyrok utrwalony w systemie teleinformatycznym i opatrzone kwalifikowanym podpisem elektronicznym	28
II. Zmiany wprowadzone ustawą o Krajowym Rejestrze Zadłużonych	29–43
1. Zmiany na mocy KRZU	29
2. Zmiana formy, w jakiej ma być złożone oświadczenie o prawdziwości danych zawartych we wniosku o ogłoszenie upadłości	30
3. Wniesienie pisma za pośrednictwem systemu teleinformatycznego	31
4. Brak skutków prawnych, jakie ustawa wiąże z wniesieniem pisma albo dokumentu	32
5. Pouczenie sądu o nieprawidłowym wniesieniu pisma	33
6. Wniesienie pisma za pośrednictwem systemu teleinformatycznego	34
7. Załączniki	35
8. Podmioty wykluczone cyfrowo	36
9. Oświadczenie o wyborze lub rezygnacji z wyboru wnoszenia pism za pośrednictwem systemu teleinformatycznego	37
10. Doręczenie pism	38
11. Sposób doręczania pism	39
12. Uprawnienia wierzycieli	40
13. Pierwsze doręczenie dokonywane przez sąd	41
14. KRZ	42
15. Doręczenie postanowienia	43
III. Podsumowanie	44–47
1. Składanie pism i dokumentów za pośrednictwem systemu teleinformatycznego	44
2. Oryginał dokumentu	45
3. Doręczanie postanowień wydanych na posiedzeniu niejawnym	46

4. Pełnomocnictwo procesowe	47
IV. Krajowy Rejestr Zadłużonych – uwagi praktyczne	48–59
1. Uruchomienie KRZ	48
2. System teleinformatyczny obsługujący postępowanie sądowe	49
3. Zmiany w systemie	50
4. Zmiany w przepisach	51
5. Przerwy techniczne	52
6. Uruchomienie systemu	53
7. Nieuregulowane prawnie elementy systemu	54
8. Błąd w zakresie niepodania numeru ID lub jego błędnego wskazania	55
9. Praktyczne problemy z prowadzeniem postępowań upadłościowych i restrukturyzacyjnych	56
10. Szkolenia i materiały instrukcyjne	57
11. Podmioty wykluczone cyfrowo	58
12. Podsumowanie	59

I. Model podstawowy informatyzacji postępowania cywilnego według Kodeksu postępowania cywilnego a postępowanie elektroniczne według ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych

1. Informatyzacja postępowania cywilnego. Przepisy KPC ustalone 1 nowelizacją z 10.7.2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1311 ze zm.), które weszły w życie 8.9.2016 r., wprowadziły ogólny model informatyzacji postępowania cywilnego, bazujący na wcześniejszych doświadczeniach z unormowaniem postępowania odrębnego, jakim jest elektroniczne postępowanie upominawcze. W tym zakresie wprowadzono model składania pism procesowych elektronicznie, doręczeń elektronicznych, rozpraw odmiejscowionych, orzeczeń elektronicznych, a nawet egzekucji elektronicznej. W ramach postępowania rozpoznawczego wprowadzono także zmiany dotyczące postępowania dowodowego, przez inne zdefiniowanie pojęcia dowód z dokumentu, przeprowadzania dowodów na odległość, czy protokolowania rozpraw sądowych za pomocą urządzeń rejestrujących dźwięk lub obraz i dźwięk. Kolejną nowelizacją KPC z 2019 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 1469 ze zm.) dokonano zmian w tym modelu, ale jedynie poprzez wprowadzenie warunku, którego spełnienie prowadzi do „uruchomienia” elektronicznego biura podawczego, czyli możliwości składania pisma procesowych elektronicznie i doręczenia elektronicznie pisma, a mianowicie od względów technicznych leżących po stronie sądu. Trzyletni bowiem okres *vacatio legis*, na wprowadzenie rozwiązań technicznych pozwalających na elektroniczną komunikację w sprawach

Wprowadzenie

cywilnych, od wejścia w życie noweli KPC z 2015 r. nie został wykorzystany na stworzenie takiego rozwiązania. Tymczasem, wprowadzono możliwość elektronicznej komunikacji w sprawach rejestrowych KRS, a ostatnio w komentowanej KRZU.

Model podstawowy wprowadzony ZmKPC15 przewiduje, że nadal nałożony jest obowiązek na przedstawicieli ustawowych stron, na organy osób prawnych oraz na jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, którym ustawa nadaje zdolność prawną, a także na osoby, o których mowa w art. 67 KPC, tj. osoby uprawnione do działania w imieniu strony, wykazania swojego umocowania dokumentem przy pierwszej czynności procesowej. Wykazanie takiego umocowania przez rodziców dziecka, opiekuna, kuratora następuje przez przedłożenie odpisu aktu urodzenia dziecka, gdzie zawarte są informacje dotyczące imion i nazwiska dziecka, nazwiska rodziców dziecka, o czym stanowi art. 60 pkt 4 PrASC. W przypadku natomiast opiekuna i kuratora należy przedłożyć odpis postanowienia sądu o ich ustanowieniu albo odpowiedniego zaświadczenia. Zaświadczenie takie może być wystawione osobom powołanym do wykonywania funkcji opiekuna, czy kuratora przez sąd (art. 591 § 1 oraz art. 604 KPC). Zachodzi także konieczność przedłożenia odpowiedniego zezwolenia, jeżeli prowadzenie sprawy przez przedstawiciela ustawowego w imieniu dziecka wymaga dodatkowego zezwolenia sądu opiekuńczego (art. 101 § 3 KRO). Gdy chodzi o umocowanie organu osoby prawnej, organ jest obowiązany przy pierwszej czynności procesowej wykazać swoje umocowanie. W sytuacji gdy osobą prawną jest spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, organem tym jest zarząd. W przypadku gdy w imieniu organu osoby prawnej działa osoba fizyczna, powinna ona przedłożyć dokument, z którego wynika powierzenie jej funkcji organowi. Jednakże w sytuacji, gdy dla danej osoby prawnej prowadzony jest rejestr albo ewidencja, to wykazanie powyższego umocowania organu do działania w imieniu osoby prawnej odbywa się poprzez przedłożenie odpisu z takiego rejestru lub ewidencji. Gdy osoba prawna jest zarejestrowana w KRS, np. w rejestrze przedsiębiorców, to w jego dziale 2 zamieszcza się takie dane jak oznaczenie organu uprawnionego do reprezentowania podmiotu oraz osób wchodzących w skład tego organu ze wskazaniem sposobu reprezentacji. Jeżeli chodzi o spółki osobowe, gdzie nie ma takiego organu, podaje się współników uprawnionych do reprezentowania spółki, a także sposób reprezentacji. Odpis lub wyciąg z takiego rejestru zawiera te dane i przez to pozwala na wykazanie umocowania danej osoby do reprezentacji spółki. Jeżeli stroną jest osoba prawna niebędąca

przedsiębiorcą, o której mowa w art. 64 § 1¹ KPC, wykazanie umocowania jej organów może nastąpić przez dołączenie odpisu lub wyciągu z rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej. Ponadto jeżeli dla osoby prawnej, o której mowa w art. 64 § 1¹ KPC, nie jest prowadzony rejestr lub ewidencja, wówczas wykazanie umocowania powinno nastąpić przez przedstawienie dokumentu odpowiedniej uchwały osoby prawnej, a konkretnie organu, podjętej na podstawie ustawy i statutu.

2. Wykazanie umocowania organu państwowej jednostki organizacyjnej. Wykazanie umocowania państwowej jednostki organizacyjnej działającej w imieniu Skarbu Państwa następuje przy dokonaniu pierwszej czynności procesowej przez dany podmiot dokumentem, którym jest akt powołania lub inny równorzędny dokument, z którego wynika, że danej osobie powierzono działanie jako organ państwowej jednostki organizacyjnej (tak wyr. SN z 9.1.2009 r., I CSK 304/08, PS 2010, Nr 7–8, s. 184). Inne podmioty powinny także wykazać swoje umocowanie dokumentem przy pierwszej czynności procesowej, czy dołączonym do pozwu wniosku o udzielenie zabezpieczenia złożonego przed wytoczeniem powództwa, sprzeciwu od nakazu zapłaty, od wyroku zaocznego, odpowiedzi na pozew itd. Nowelizacja z 10.7.2015 r., obowiązująca od 8.9.2016 r., wprowadziła zmianę w art. 68 KPC, nawiązując do reguł wprowadzonych w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Omawiana nowelizacja KPC zawiera istotne zmiany odnoszące się do umocowania przedstawiciela ustawowego strony, organu oraz osób wymienionych w art. 67 KPC. Tak jak dotychczas, osoby te mają obowiązek wykazać swoje umocowanie dokumentem przy pierwszej czynności procesowej. Jednakże zgodnie z § 2 art. 68 przepisu tego nie stosuje się, gdy stwierdzenie umocowania przez sąd jest możliwe na podstawie wykazu lub innego rejestru, do którego sąd ma dostęp drogą elektroniczną, a także gdy czynność procesowa jest dokonywana za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, w przypadku gdy przepis szczególny przewiduje, że czynności można dokonać wyłącznie za pośrednictwem tego systemu. Osoby te jednak mają obowiązek wskazać podstawę swego umocowania. Przepis ten odnosi się do dwóch sytuacji, czyli gdy postępowania cywilne toczy się w tradycyjny sposób (papierowy), oraz gdy czynność procesowa została dokonana za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, gdy przepis szczególny stanowi, że można dokonać takiej czynności wyłącznie za pośrednictwem tego systemu. W drugiej sytuacji, dotyczy to elektronicznego postępowania upominawczego. Rozwiązanie to prowadzi do zmniejszenia obowiązków stron,

Wprowadzenie

które do tej pory miały obowiązek wykazywać przy pierwszej czynności swoje umocowanie jako przedstawiciela ustawowego, organu itd., a obecnie to sąd, mając dostęp do wykazu, czy innego rejestru drogą elektroniczną, będzie miał obowiązek ustalić umocowanie tych podmiotów. Jedynym obowiązkiem strony będzie wskazanie podstawy tego umocowania (np. w przypadku organu spółki prawa handlowego właściwy numer wpisu w KRS). Wcześniej, podobną regulację zawierał art. 68 zd. 2 KPC, w brzmieniu obowiązującym do 8.9.2016 r. Powodem wyłączenia obowiązku wynikającego z art. 68 zd. 1 KPC było to, że w elektronicznym postępowaniu upominawczym czynności procesowe powoda i pozwanego, o ile ten ostatni dokonał takiego wyboru, są dokonywane w postaci elektronicznej za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. I dlatego w miejsce obowiązku przedkładania dokumentu zawierającego umocowanie, o którym mowa w art. 68 KPC, istnieje obecnie obowiązek wykazania podstawy swojego umocowania. W elektronicznym postępowaniu upominawczym nie można przecież do pozwu czy innego pisma procesowego dołączać załączników.

- 3 3. Obowiązek wykazania swojego umocowania dokumentem.** W stanie prawnym obowiązującym do 8.9.2016 r., czyli wejścia w życie nowelizacji z 10.7.2015 r., w przypadku wszczęcia egzekucji na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego z elektronicznego postępowania wykonawczego, czyli na podstawie art. 797 § 2 w zw. z art. 783 § 4 KPC, wierzyciel reprezentowany przez przedstawiciela ustawowego, organ lub osobę uprawnioną do działania za jednostkę organizacyjną niebędącą osobą prawną, ma obowiązek wykazać swoje umocowanie dokumentem, czyli zgodnie z ogólną regułą z art. 68 zd. 1 w zw. z art. 13 § 2 KPC (tak wyr. SN z 30.11.2011 r., III CZP 66/11, BSN 2011, Nr 11, s. 8; uchw. SN z 30.11.2011 r., III CZP 74/11, BSN 2011, Nr 11, s. 10). Obecnie, po nowelizacji z 10.7.2015 r., czyli od 8.9.2016 r., przepis art. 760 § 1 KPC stanowi, że wnioski i oświadczenia w postępowaniu egzekucyjnym składa się na piśmie albo ustnie do protokołu, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Jeżeli przepis szczególny tak stanowi albo dokonano wyboru wnoszenia pism za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, wnioski i oświadczenia składa się wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. I dlatego, gdy wierzyciel, co do którego sąd wydał tytuł wykonawczy w elektronicznym postępowaniu upominawczym, lub postępowaniu, w którym dokonano wyboru wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego i w którym sąd wydał wyrok w formie elektronicznej (art. 324 § 2 KPC), może złożyć wniosek o wszczęcie egzekucji za pośrednictwem systemu teleinfor-

matycznego. Strona postępowania egzekucyjnego powinna odrębnie dokonać wyboru wnoszenia wniosków i oświadczeń w tym postępowaniu, nawet jeżeli w postępowaniu rozpoznawczym wcześniej dokonała już wyboru wnoszenia pism procesowych w taki sposób (por. uw. do art. 125 § 2¹ KPC). Wówczas powinna złożyć elektroniczny odpis tytułu wykonawczego oraz zgodnie z art. 68 § 2 KPC powinna jedynie wskazać podstawę swojego umocowania. W postępowaniu egzekucyjnym, jedynie w przypadku wszczęcia egzekucji za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, w przypadku wyboru elektronicznego kontaktu z komornikiem sądowym, wierzyciel nie ma obowiązku przedkładać dokumentu wykazującego jego umocowania do działania jako przedstawiciel ustawowy strony, organ osoby prawnej itd. Te same uwagi odnoszą się do pełnomocnictwa procesowego na mocy art. 89 § 1¹ KPC.

4. Pełnomocnictwo procesowe. Podobne reguły, jak w zakresie wykazania 4 umocowania do działania w imieniu strony, przewidziano także odnośnie do umocowania pełnomocnika. Pełnomocnictwo procesowe może być udzielone w formie pisemnej, i taka nadal jest zasada. Dowodem udzielenia pełnomocnictwa jest zatem sam dokument potwierdzający uprawnienie pełnomocnika do działania w imieniu strony. Dowód w postaci dokumentu pełnomocnictwa nie może być zastąpiony żadnym innym środkiem dowodowym (tak wyr. SN z 13.9.2011 r., I UK 78/11, Legalis). Nie jest dopuszczalne ustne, przez telefon udzielenie pełnomocnictwa do wniesienia skargi kasacyjnej (tak wyr. SN z 3.7.2000 r., II UZ 75/00, Legalis). Brak dokumentu pełnomocnictwa stanowi brak formalny pisma procesowego (art. 126 § 3 KPC). Brak uwierzytelnionej kopii pełnomocnictwa stanowi jedynie brak formalny pisma procesowego, który może być usunięty w trybie art. 130 KPC i nie oznacza braku umocowania (tak post. SN z 27.8.2008 r., II UK 75/08, Legalis). W sytuacji osoby prawnej reprezentowanej w postępowaniu przez pełnomocnika procesowego konieczne jest przełożenie dokumentu podpisanego przez osoby działające w imieniu danej osoby prawnej jako organ. Niezbędne jest przedłożenie dokumentu wykazującego także umocowanie tych osób do działania w imieniu osoby prawnej. Dokument taki powinien być również złożony w odpisach uwierzytelnionych przez powołane przez tego osoby (tak wyr. SN z 30.1.2008 r., III CSK 235/07, Legalis). Dokumenty, o których mowa w art. 68 w zw. z art. 67 § 1 KPC, stanowią część pełnomocnictwa, w sytuacji gdy są wystawiane przez osobę prawną. Pełnomocnik procesowy takiej strony będący adwokatem, radcą prawnym, radcą Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, rzecznikiem patentowym, sam może uwierzytelnić te dokumenty, wykazując, że został umocowany przez osoby

Wprowadzenie

uprawnione do działania w imieniu danej osoby prawnej (tak wyr. SN z 25.2.2010 r., V CSK 297/09, Legalis). Pełnomocnictwo powinno być udzielone pisemnie, ale wyjątkowo, przepis art. 89 § 2 KPC daje możliwość także udzielenia pełnomocnictwa ustnie podczas rozprawy, jednak wówczas należy takie oświadczenie wciągnąć do protokołu. I dlatego skuteczność takiego pełnomocnictwa zaczyna się od chwili wciągnięcia oświadczenia do protokołu. W przypadku utrwalenia posiedzenia jawnego za pomocą urządzeń rejestrujących dźwięk lub obraz i dźwięk wciągnięcie do protokołu oznacza po prostu nagranie takiego oświadczenia. Jest konieczne wpisywanie tego oświadczenia do pisemnej części protokołu, zgodnie z art. 158 § 1 KPC w brzmieniu obowiązującym od 8.9.2016 r., wprowadzonym nowelizacją z 10.7.2015 r. Przepis ten bowiem stanowi wyraźnie, że należy do pisemnej części protokołu wpisać także czynności stron, które według szczególnych przepisów ustawy powinny być wciągnięte, wpisane, przyjęte, złożone, zgłoszone lub wniesione do protokołu. Nie ma wątpliwości, że takim przepisem jest art. 89 § 2 KPC. W elektronicznym postępowaniu upominawczym do pierwszego pisma procesowego w sprawie nie dołącza się pełnomocnictwa. Wynika to z art. 126 § 3¹ KPC. Pełnomocnik ma natomiast obowiązek powołać się na pełnomocnictwo i podać datę, zakres oraz podstawę swego umocowania (art. 87 KPC). Po nowelizacji z 10.7.2015 r., wprowadzono podobne rozwiązanie, jak w komentowanym przepisie art. 68 KPC, co do pełnomocników, czyli pełnomocnik ma obowiązek nadal wykazać swoje umocowanie dokumentem (zasada), ale złożenie takiego dokumentu nie jest potrzebne, jeżeli stwierdzenie przez sąd podstawy umocowania jest możliwe na podstawie wykazu lub innego rejestru, do którego sąd ma dostęp drogą elektroniczną. Pełnomocnik zatem ma obowiązek przedłożyć dokument pełnomocnictwa, ale nie musi już przedkładać dokumentu, z którego wynika umocowanie go do działania przez organ osoby prawnej. Weryfikacja może bowiem nastąpić drogą elektroniczną w rejestrze lub ewidencji, o ile sąd ma dostęp w ten sposób do tych informacji. Przepis art. 89 § 1 KPC odnosi się zatem do sytuacji, gdy postępowanie toczy się tradycyjnie, czyli pełnomocnik wnosi pismo procesowe w formie pisemnej i wtedy dołącza do tego pisma pisemny dokument pełnomocnictwa procesowego. Dotyczy to sytuacji, w których pełnomocnik dokonał wyboru wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego i wówczas dokument pełnomocnictwa załączany jest do pisma procesowego w postaci elektronicznej zgodnie z art. 128 § 2 KPC. Brak jest potrzeby elektronicznego poświadczania dokumentu pełnomocnictwa, ponieważ w postępowaniu pro-

wadzonym elektronicznie nie doręcza się przeciwnikowi odpisów dokumentów, jeżeli druga strona także dokonała wyboru wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (art. 131¹ KPC). Nie doręcza się także bezpośrednio pism procesowych stronom reprezentowanym przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego, radcy Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (art. 132 KPC). Natomiast stronie, która nie dokonała wyboru wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, doręcza się dokumenty pochodzące z systemu (art. 140 § 2 i 3 KPC).

W sytuacji gdy przepis szczególny stanowi, że dokonanie czynności procesowej może być dokonane wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, pełnomocnik procesowy strony powołuje się jedynie na pełnomocnictwo, wskazując jego zakres oraz okoliczności wymienione w art. 87 KPC. Dotyczy to zatem elektronicznego postępowania upominawczego, składania wniosku o rejestrację spółki z o.o. ustanawianej na podstawie ustawowego wzorca umowy, składania oświadczeń w trakcie elektronicznej licytacji ruchomości (art. 879¹ i n. KPC), dokonywania przez bank komornikowi wszelkich czynności związanych z zajęciem wierzytelności z rachunku bankowego za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego to postępowanie (art. 893^{2a} KPC), wnoszenia pism do komornika przez organ podatkowy realizujący zajęcie wierzytelności z tytułu nadpłaty albo zwrotu podatku. W tych przypadkach stosuje się zarówno przepis art. 68, jak i art. 89 § 1¹ KPC. Wówczas pełnomocnik powołuje się na pełnomocnictwo, wskazując jego zakres oraz okoliczności wymienione w art. 87 KPC. Propozycja takiego unormowania odwzorowuje regulację z art. 89 § 1 zd. ostatnie KPC sprzed nowelizacji, która dotyczyła tylko elektronicznego postępowania upominawczego, a obecnie została rozciągnięta na każde postępowanie elektroniczne, gdy czynność procesowa została dokonana za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

5. Obowiązek wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Obowiązek wnoszenia pism procesowych drogą elektroniczną, czyli za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, istnieje w odniesieniu do pism procesowych wnoszonych przez powoda w elektronicznym postępowaniu upominawczym (art. 505³¹ § 1 KPC), natomiast wobec pozwanego – od momentu wniesienia pisma procesowego za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (art. 505³¹ § 2) [więcej o elektronicznym postępowaniu upominawczym *Ł. Goździaszek*, Elektroniczne postępowanie upominawcze, Warszawa 2014, s. 63 i n.; *S. Cieślak*, Elektro-

Wprowadzenie

niczne postępowanie upominawcze, MoP 2010, Nr 7, s. 360; *T. Zembrzusi*, Elektroniczne postępowanie upominawcze a skuteczność ochrony prawnej w postępowaniu cywilnym, w: *T. Giaro* (red.), *Skuteczność prawa*, Warszawa 2010, s. 73; *R. Flejszar*, Elektroniczne postępowanie upominawcze – zagadnienia wybrane, Państwo i Społeczeństwo 2009, Nr 3, s. 224 i n.; *J. Gołaczyński*, Elektroniczne postępowanie upominawcze, Warszawa 2010, s. 84 i n.; *A. Zalesińska*, Koncepcja teoretyczna elektronicznego postępowania upominawczego a jej wdrożenie (konkluzje prawnika – praktyka w pierwszą rocznicę funkcjonowania portalu), *Kwartalnik Naukowy Prawo Mediów Elektronicznych* 2010, Nr 1] stanowiło pierwsze z informatyzowanych postępowanie cywilne. Dotyczy zarówno wnoszenia pism procesowych, przez powoda i pozwanego (o ile wybierze elektroniczny kontakt z sądem), doręczenia elektronicznego, wydawania orzeczeń przez sąd w formie elektronicznej. Umożliwia także nadanie klauzuli wykonalności w formie elektronicznej i złożenie przez wierzyciela wniosku do komornika o wszczęcie egzekucji w formie elektronicznej. I dlatego, to postępowanie stało się prototypem dla informatyzujących postępowanie cywilne w ogóle.

6 6. Wnoszenie pism procesowych w każdym postępowaniu cywilnym.

Nowelizacją z 10.7.2015 r. dokonano kolejnej istotnej zmiany w drodze do dalszej informatyzacji postępowania cywilnego. Postulowany w doktrynie kierunek informatyzacji, polegający na umożliwieniu elektronicznej komunikacji w postępowaniu cywilnym w ogólności, a nie jedynie w wybranych postępowaniach odrębnych [*S. Cieślak*, Forma czynności w procesie cywilnym – stan obecny i perspektywy rozwoju, w: *K. Markiewicz*, *A. Torbus* (red.), *Postępowanie rozpoznawcze w przyszłym kodeksie postępowania cywilnego*, Warszawa 2014, s. 155 i n.; *J. Gołaczyński*, Model informatyzacji postępowania cywilnego w nowym Kodeksie postępowania cywilnego, w: *K. Markiewicz*, *A. Torbus* (red.), *Postępowanie rozpoznawcze w przyszłym kodeksie postępowania cywilnego*, s. 391 i n.; *K. Markiewicz*, *Informatyzacja postępowania cywilnego – de lege lata i de lege ferenda*, w: *K. Markiewicz*, *A. Torbus* (red.), *Postępowanie rozpoznawcze w przyszłym kodeksie postępowania cywilnego*, s. 403 i n.]. I tak, przepis art. 125 § 2¹ stanowił, że: „jeżeli przepis szczególny tak stanowi albo dokonano wyboru sposobu wnoszenia pism w sprawie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, pisma procesowe wnosi się wyłącznie za pośrednictwem tego systemu. Pisma niewniesione w ten sposób nie wywołują skutków prawnych, jakie ustawa wiąże z wniesieniem pisma do sądu, o czym sąd poucza wnoszącego pismo”. W razie wniesienia pisma do sądu bez pośrednictwa

systemu teleinformatycznego przewodniczący odsyła pismo wnoszącemu, zawiadamiając go o bezskuteczności czynności. Jednocześnie przepis art. 125 § 2² KPC po nowelizacji z 10.7.2015 r. przewiduje, że powyższej reguły nie stosuje się, jeżeli ze względów technicznych nie było możliwe złożenie pisma procesowego za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Mianowicie jeżeli z przyczyn technicznych leżących po stronie sądu nie jest możliwe wniesienie pisma za pośrednictwem systemu teleinformatycznego w wymaganym terminie, stosuje się przepisy art. 168–172 KPC. Nie ma już zatem wątpliwości, że nie należy stosować w takiej sytuacji zawieszenia postępowania z mocy prawa, lecz przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej. Przepis § 2¹ art. 125 KPC wskazuje, że w razie np. wyboru sposobu wnoszenia pism w sprawie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, pismo wnosi się wyłącznie za pośrednictwem tego systemu, to brak jest podstaw do wniesienia pisma w formie pisemnej, a § 2³ stanowi jedynie, że termin do wniesienia pisma procesowego zostanie przywrócony z powodu awarii technicznej. Już na tle omówienia widać istotną różnicę pomiędzy regulacją odnoszącą się dotychczas wyłącznie do elektronicznego postępowania upominawczego. Należy jedynie przypomnieć, że przed nowelizacją (wprowadzoną 1.7.2016 r.) art. 125 § 2¹ KPC odnosił się jedynie do tych postępowań, w których przepis szczególnie umożliwiał wnoszenie pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (drogą elektroniczną). Obecne brzmienie tego przepisu jednoznacznie wskazuje, że strona powinna wnieść pismo za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, jeżeli przepis szczególnie tak stanowi, oraz jeżeli dokonała wyboru wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem tego systemu. Przepisami szczególnie, które wprowadzają możliwość wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, będą: art. 505³¹ i n., art. 694³ KPC oraz 216a PrUpad, art. 694^{2a} i 694^{3a} KPC. Ponadto przepis art. 125 § 2¹ KPC nie posługuje się już pojęciem „drogi elektronicznej”, a jedynie „pojęciem systemu teleinformatycznego”. Uzasadnieniem tej ostatniej zmiany ma być wyeliminowanie niejednoznacznego określenia „droga elektroniczna”, które może oznaczać wniesienie pisma za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, w którym prowadzone jest postępowanie sądowe, oraz wniesienie pisma procesowego pocztą elektroniczną. W tej ostatniej sprawie wypowiedział się już nawet SN, uznając, że pismo wniesione pocztą elektroniczną jest pismem zawierającym braki formalne, do których uzupełnienia należy stroną wezwać. Sąd Najwyższy stwierdził, że przepis art. 125 § 2² należy rozumieć w ten sposób, że ustawodawca dopuszcza pisma procesowe w postaci

Wprowadzenie

elektronicznej tylko wtedy, gdy przepisy szczególne pozwalają na wnoszenie pism za pomocą systemu teleinformatycznego (drogą elektroniczną). Sąd Najwyższy uznał jednak błędnie, że wydruk niedopuszczalnego środka odwoławczego wniesionego drogą elektroniczną może być potraktowany jako środek odwoławczy niewniesiony tą drogą, jeżeli zostanie usunięty brak podpisu (art. 130 § 1 w zw. z art. 126 § 1 pkt 4 KPC) [S. Cieślak, *Forma czynności w procesie cywilnym – stan obecny i perspektywy rozwoju*, w: K. Markiewicz, A. Torbus (red.), *Postępowanie rozpoznawcze w przyszłym kodeksie postępowania cywilnego*, Warszawa 2014, s. 165–164, przypis 30; uchw. SN z 23.5.2012 r., III CZP 9/12, Legalis].

Ustawa nowelizująca KPC z 10.7.2015 r. umożliwiła osobie, która dokonała wyboru wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, rezygnację z tego sposobu kontaktowania się z sądem. Oświadczenie to jest jednak wiążące jedynie wobec osoby, która wcześniej zadeklarowała elektroniczny sposób składania pism procesowych (art. 125 § 2⁴ KPC). Jeżeli zatem pełnomocnik strony dokonał wyboru wnoszenia pism procesowych elektronicznie, to jego rezygnacja dotyczy tylko właśnie jego. Jeżeli strona także zadeklarowała elektroniczny kontakt z sądem i nie złożyła oświadczenia o rezygnacji, to kontakt ten zostanie utrzymany. Rezygnacji z wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego może dokonać każdy, czyli strona, a także jej pełnomocnik procesowy, w tym pełnomocnik będący adwokatem, radcą prawnym, radcą Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, rzecznikiem patentowym. Należy wskazać jednak, że możliwość rezygnacji z wnoszenia pism za pośrednictwem systemu teleinformatycznego oraz doręczeń elektronicznych nie występuje w przypadku, gdy z przepisu szczególnego wynika, że pisma wnosi się do sądu z pośrednictwem tego systemu. Przykładowo w elektronicznym postępowaniu upominawczym w art. 505³¹ KPC powód wnosi pisma wyłącznie za pośrednictwem tego systemu, a pozwany wnosząc pisma za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, nie ma także możliwości zmiany sposobu składania pism, o czym się go poucza przy pierwszej czynności, oraz jeżeli postępowanie przed sądem rejestrowym toczy się za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, przepisu art. 125 § 2⁴ nie stosuje się (to samo dotyczy braku możliwości z rezygnacji doręczeń elektronicznych – art. 131¹ § 2¹ KPC).

- 7 **7. Oświadczenie o wyborze składania pism procesowych.** Oświadczenie o wyborze składania pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego ma charakter konkretny, indywidualny, i jak już wskazano wyżej,

odwołały. Wybór może być dokonany konkretnie, czyli jedynie w konkretnej sprawie. Przepis art. 125 § 2¹ KPC stanowi bowiem, że pisma procesowe w tej sprawie wnoszą się. Pod pojęciem sprawy, należy rozumieć ogół czynności dokumentowanych w jednych aktach prowadzonych pod sygnaturą akt, nawet wówczas, gdy w czasie postępowania ulegnie zmianie. W postępowaniu rozpoznawczym strona może dokonać wyboru wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego i czyni to w konkretnej sprawie oznaczonej sygnaturą. Jeżeli w tej sprawie doszło do nadania klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu bez zakładania odrębnych akt sprawy, wówczas wybór dokonany w postępowaniu rozpoznawczym jest aktualny w postępowaniu klauzulowym. W przypadku jednak, gdy zakłada się nowe akta dla postępowania klauzulowego, np. w przypadku przejęcia praw i obowiązków po wydaniu tytułu egzekucyjnego na inną osobę, wówczas pierwotnie dokonany wybór nie jest wiążący. Czyli strona powinna ponownie, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, dokonać wyboru wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Wskazuje się, że takie rozumienie sprawy (techniczne) ma istotne znaczenie w przypadku elektronicznego kontaktu strony z sądem. Pozwala bowiem na uniknięcie problemów, jakie mogą powstać, jeżeli zostaną ustanowione dwa systemy teleinformatyczne dla obsługi np. postępowania rozpoznawczego, klauzulowego itd. [M. Uliasz, w: J. Gołaczyński, D. Szostek (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do ustawy z 4.7.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Legalis/el. 2019, więcej teza 16 do art. 760 KPC]. Inaczej w tej kwestii wypowiedział się M. Muliński, który stwierdził, że w przypadku, gdy powód oświadczy o wyborze wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego w postępowaniu rozpoznawczym, oraz jeżeli nie odwoła później tego oświadczenia, to jest tym wyborem związany także w postępowaniu egzekucyjnym (tak M. Muliński, Najnowsze zmiany w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu zabezpieczającym, PPE 2015, Nr 6). Przyjęcie takiego rozumienia przepisu art. 125 § 2¹ KPC doprowadziłoby jednak do sytuacji, gdy np. komornik na etapie postępowania egzekucyjnego musiałby badać, czy istotnie wierzyciel w postępowaniu rozpoznawczym wyraził wolę składania pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Dla postępowania egzekucyjnego będzie jednak stworzone inne rozwiązanie techniczne umożliwiające składanie pism, oświadczeń, aniżeli dla postępowania rozpoznawczego. Stąd też komornik nie będzie miał dostępu do tej informacji i powinien zwracać się o uzyskanie

Wprowadzenie

tej informacji do sądu. W rezultacie zamiast przyspieszenia postępowania egzekucyjnego przez inicjowanie tego postępowania elektronicznie nastąpiłoby spowolnienie. Docelowo jednak należy postulować, aby postępowanie rozpoznawcze, klauzulowe i egzekucyjne było obsługiwane przez jeden system teleinformatyczny, aby zapewnić sądowni, komornikowi i stronom jednolity dostęp do sprawy, na każdym jej etapie.

Wybór elektronicznego składania pism procesowych jest wiążący jedynie dla osoby, która złożyła oświadczenie o wyborze wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Oświadczenie to jest wiążące tylko w stosunku do osoby, która je złożyła. Jeżeli zatem w sprawie występują powodowie, i jeden z nich złożył powyższe oświadczenie, to ten wybór jest wiążący jedynie dla niego. Postępowanie zatem będzie elektroniczne wobec tego powoda, który dokonał wyboru, a wobec drugiego w sposób tradycyjny. Stąd możliwość, występująca w praktyce częściej, mieszanego charakteru tego postępowania (elektroniczno-papierowego). Przepis ten (art. 125 § 2¹ KPC) dotyczy także osób działających w imieniu strony, czyli przedstawicieli ustawowych, czy osób działających jako organ osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej oraz pełnomocnika procesowego strony. Złożenie oświadczenia o wyborze przez takiego przedstawiciela ustawowego czy pełnomocnika procesowego nie jest wiążące dla samego mocodawcy. Jeżeli w sprawie występuje następstwo prawne, np. wstąpienie do postępowania spadkobierców strony, wówczas wcześniej dokonany wybór wnoszenia pism procesowych elektronicznie nie jest skuteczny wobec następców.

- 8 8. Forma elektroniczna pism procesowych.** Przepis art. 125 KPC przewiduje powstanie nowej formy pism procesowych w postępowaniu cywilnym, formy elektronicznej. W doktrynie podkreśla się słusznie, że pojęcie forma pochodzi z prawa cywilnego materialnego, a w prawie cywilnym procesowym nie używa się słowa „forma” (tak A. Kościółek, *Elektroniczne czynności*, s. 178–179 i n.). Natomiast inni autorzy uznają, że w tym przypadku elektroniczna postać pisma procesowego powinna być traktowana jako postać pisemna (S. Cieślak, *Formalizm postępowania cywilnego*, Warszawa 2008, s. 125, 225–227; E. Rudkowska-Ząbczyk, *Pisemne czynności procesowe w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 2008, s. 241–242; Ł. Goździaszek, *Elektroniczne postępowanie upominawcze*, s. 193).
- 9 9. Nowelizacja KPC z 4.7.2019 r.** Po nowelizacji KPC z 4.7.2019 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 1469 ze zm.) przepis art. 125 § 2^{1a} nie zawiera już żadnego ograniczenia czasowego, co oznacza, że aktualnie obowiązujące przepisy nie

wyznaczają żadnego terminu na utworzenie i wdrożenie tzw. elektronicznego biura podawczego. Może się zatem okazać, że system ten nie zostanie nigdy utworzony. Kompleksowa informatyzacja postępowań sądowych przewidziana w przepisach KPC może zatem okazać się iluzoryczna.

Przepis zawarty w art. 20 ZmKPC15 uzależniał bowiem możliwość wyboru wnoszenia pism oraz dalszego wnoszenia pism za pośrednictwem tego systemu od „względów technicznych, leżących po stronie sądu”. Zwrot „względy techniczne” ma charakter ogólny i nawiązuje do analogicznego sformułowania zawartego w art. 157 § 1¹ KPC. Ten ostatni przepis przewiduje sporządzanie pisemnego (tradycyjnego) protokołu z posiedzenia sądowego, jeżeli ze względów technicznych nie jest możliwe utrwalenie przebiegu posiedzenia za pomocą urządzeń rejestrujących dźwięk albo obraz i dźwięk. Względy techniczne, o których mowa w tym przepisie, są rozumiane w sposób szeroki i obejmują przede wszystkim te sytuacje, w których dany sąd nie został wyposażony w niezbędną aparaturę rejestrującą albo aparatura ta została zainstalowana jedynie na niektórych salach rozpraw [zob. np. *A. Zalesińska*, Transkrypcja protokołów, w: *K. Flaga-Gieruszyńska, J. Gołaczyński, D. Szostek* (red.), *Informatyzacja*, s. 164]. Względy celowości przemawiają za tym, aby pod nazwą „przyczyny techniczne, leżące po stronie sądu” w art. 125 § 2^{1a} KPC w brzmieniu nadanym ZmKPC19, rozumieć właśnie „względy techniczne”, czyli związane z wyposażeniem sądu w urządzenia i środki techniczne umożliwiające złożenie oświadczenia o wyborze wnoszenia pism za pośrednictwem systemu teleinformatycznego ze wszystkimi jego konsekwencjami wynikającymi z przepisów procesowych (np. wnoszenie kolejnych pism procesowych oraz dokonywanie doręczeń elektronicznych) [tak *M. Uliasz*, w: *J. Gołaczyński, D. Szostek* (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do ustawy z 4.7.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw*, Legalis/el. 2019].

10. Warunki ogólne pism procesowych. Ustawa ZmKPC15 dokonała także zmian w zakresie warunków ogólnych pism procesowych. I tak, w przepisie art. 126 w § 2 ustawodawca rozróżnia warunki formalne pierwszego pisma procesowego w sprawie od kolejnego.

11. Podpis w piśmie procesowym. Koniecznym elementem pisma procesowego jest podpis. Nawet można powiedzieć, że podpis jest jednym z podstawowych elementów pisma procesowego. Podpis musi zawierać imię i nazwisko osoby fizycznej. Nie jest podpisem np. faksymile, gdy podpis musi być własnoręczny. Brak podpisu może być uzupełniony w trybie art. 130 KPC (*J. Kaspryszyn*, Podpis własnoręczny). Za stronę reprezentowaną przez pełno-

Przejdź do księgarni →